Dit artikel uit Nederlands tijdschrift voor Europees recht is gepubliceerd door Boom juridisch en is bestemd voor anonieme bezoeker

Rechtspraak

Natte luiers II

Mr. H.M.H. Speyart*

Het eerste arrest van het Gerecht naar aanleiding van de weigering van een gemeenschapsmerk werd besproken in NTER 1999, p. 187[1]. Thans is aan de beurt het arrest van het Hof waarbij voornoemd arrest is vernietigd.

HvJ EG 20 september 2001, Procter & Gamble/BHIM, C-383/99 P; n.n.g. IER 2001, p. 294, m.nt. De Wit; AA 2002, p. 40 m.nt. Gielen (conclusie A-G Jacobs).

Feiten

Artikel 7 lid 1 onder b, c en d van de Gemeenschapsmerkenverordening ('GMVo'[2]) schrijft de weigering voor van tekens die b) elk onderscheidend vermogen missen, c) uitsluitend beschrijvend zijn, d) gebruikelijk zijn geworden. Meer in het bijzonder slaat de in artikel 7 lid 1 onder c GMVo opgenomen weigeringsgrond op merken die

'uitsluitend bestaan uit tekens of benamingen die in de handel kunnen dienen tot aanduiding van soort, hoedanigheid, hoeveelheid, bestemming, waarde, plaats van herkomst of het tijdstip van vervaardiging van de waren of verrichting van de dienst of andere kenmerken van de waren of diensten'.

Artikel 7 lid 3 GMVo voorziet in de mogelijkheid om de in lid 1 onder b, c en d neergelegde nietigheidsgronden te verhelpen door inburgering, dat wil zeggen doordat een teken door gebruik het onderscheidend vermogen verwerft dat het niet reeds van huis uit bezat.

Vlak na de inwerkingtreding van het gemeenschapsmerkenstelsel op 1 april 1996, te weten op 8 april, deponeert Procter & Gamble ('P&G') het woordmerk 'Baby-Dry' voor luiers.

Bij beslissing van 29 januari 1998 weigert het Bureau voor Harmonisatie in de Interne Markt (Merken, Modellen) ('het Bureau') de inschrijving van dit merk omdat het elk onderscheidend vermogen mist en omdat het uitsluitend beschrijvend is.

P&G stelt tegen deze beslissing beroep in bij de Kamers van Beroep ('KvB') van het Bureau, waarbij zij primair betoogt dat het betrokken merk van huis uit onderscheidend vermogen bezit, en subsidiair dat het dat vermogen in ieder geval door inburgering heeft verworven. Het beroep wordt door de KvB verworpen. Het onderschrijft de mening van de onderzoeker omtrent het onderscheidend vermogen van het merk op zich en verwerpt het beroep op inburgering door te verklaren dat P&G dit aspect reeds voor de onderzoeker had moeten inroepen.[3]

P&G komt vervolgens in beroep bij het Gerecht, dat voornoemd arrest van 8 juli 1999 wijst. Wat het onderscheidend vermogen en het uitsluitend beschrijvend karakter van het teken betreft onderschrijft het Gerecht de bevindingen van onderzoeker en KvB. Wat het subsidiaire betoog van P&G met betrekking tot inburgering betreft oordeelt het Gerecht daarentegen dat het stelsel van de GMVo niet met zich meebrengt dat de KvB's aan een element voorbij kunnen gaan omdat het niet reeds voor de onderzoeker is aangevoerd. De beslissing van de KvB wordt op die grond vernietigd.

P&G heeft nu tegen dit arrest hogere voorziening ingesteld voor zover dit arrest het oordeel van de KvB in stand houdt met betrekking tot de beschermwaardigheid, van huis uit, van het merk.

Het arrest

In hogere voorziening worden door partijen twee vragen aan de orde gesteld: kan P&G hogere voorziening instellen, en wat is de precieze reikwijdte van het verbod op uitsluitend beschrijvende merken in de zin van artikel 7 lid 1 onder c GMVo.

De ontvankelijkheid van de hogere voorziening

Hoewel het dictum van het bestreden arrest is geformuleerd als een ongeclausuleerde vernietiging van het bestreden besluit van de KvB, volgt volgens het Hof uit de daaraan ten grondslag liggende rechts-

* De auteur schrijft uitsluitend op persoonlijke titel.

1 GvEA EG 8 juli 1999, Procter & Gamble/BHIM (Baby Dry), zaak T-163/98, Jur. 1999, p. II-2383, commentaar Cras in NJB 1999, p. 1598.

2 Verordening (EG) nr. 40/94 van de Raad van 20 december 1993 inzake het gemeenschapsmerk, Pb. EG 1994, L 11, p. 1.

3 KvB BHIM 31 juli 1998, R- 35/1998-1.

Dit artikel uit Nederlands tijdschrift voor Europees recht is gepubliceerd door Boom juridisch en is bestemd voor anonieme bezoeker

overwegingen, waarin de primaire vordering van P&G werd afgewezen, en uit het stelsel van het toepasselijke procesrecht, waarin het Bureau zelf de gevolgen uit een vernietiging moet trekken, dat P&G gedeeltelijk in het ongelijk is gesteld:

'24. Doordat het bestreden arrest de omstreden beslissing heeft vernietigd op de enkele grond dat daarin is geweigerd het betoog betreffende artikel 7, lid 3, van verordening nr. 40/94 te onderzoeken, is het gedeelte van deze beslissing betreffende het voldoen van de woordcombinatie Baby-dry aan de eisen van artikel 7, lid 1, sub b en c, van deze verordening in stand gebleven.

25. Het Gerecht heeft dus de aan zijn toezicht onderworpen handeling slechts gedeeltelijk vernietigd. Hieruit volgt dat het BHIM bij het treffen van de maatregelen ter uitvoering van het bestreden arrest, zoals door het Gerecht in punt 54 ervan genoemd, kon volstaan met een onderzoek naar de toepassing van artikel 7, lid 3, van verordening nr. 40/94 op het onderhavige geval zonder terug te komen op zijn uitlegging van artikel 7, lid 1, sub b en c, van deze verordening, die immers door het Gerecht is aanvaard.'

Het louter beschrijvend karakter van het teken 'Baby-dry'

In eerste instantie geeft het Hof een algemene uitleg van het verbod op uitsluitend beschrijvende merken:

'37. Uit de combinatie van [artikel 4 en 12 GMVo] volgt dat het verbod om zuiver beschrijvende tekens of aanduidingen als merk in te schrijven tot doel heeft [..] te voorkomen dat als merk tekens of aanduidingen worden ingeschreven die, wegens hun overeenkomst met de gebruikelijke wijze van aanduiding van de betrokken waren of diensten of van de eigenschappen daarvan, niet de functie kunnen vervullen van identificatie van de onderneming die ze op de markt brengt, en dus het onderscheidend vermogen missen die voor het vervullen van deze functie vereist is. [...]

39. De tekens en aanduidingen waarop artikel 7, lid 1, sub c, van verordening nr. 40/94 doelt, zijn dus slechts die welke in het normale gebruik uit het oogpunt van de consument kunnen dienen ter aanduiding, hetzij rechtstreeks, hetzij door vermelding van een van de essenti le eigenschappen ervan, van een waar of dienst als die waarvoor de inschrijving is aangevraagd. Verder kan de inschrijving van een merk dat tekens en aanduidingen bevat die aan deze omschrijving beantwoorden, slechts worden geweigerd op voorwaarde dat het geen andere tekens of aanduidingen bevat en dat bovendien de zuiver beschrijvende tekens en aanduidingen waaruit het bestaat, niet worden gepresenteerd of geschikt op een wijze die het geheel onderscheidt van de gebruikelijke wijzen van aanduiding van de betrokken waren of diensten of van de essenti le eigenschappen daarvan.'

Deze uitleg wordt vervolgens uitgewerkt voor woordmerken:

'40. Met betrekking tot merken die uit woorden bestaan, zoals het merk dat in casu voorwerp is van het geschil, moet een eventueel beschrijvend karakter niet alleen worden vastgesteld ten aanzien van elk van de woorden afzonderlijk, doch ook ten aanzien van het geheel dat zij vormen. Elk merkbaar verschil tussen de formulering van de woordcombinatie waarvoor inschrijving wordt aangevraagd, en de terminologie die in het normale taalgebruik van de betrokken categorie consumenten wordt gebezigd om de waar of de dienst of de essenti le eigenschappen daarvan aan te duiden, is geschikt om deze woordcombinatie onderscheidend vermogen te verlenen, zodat zij als merk kan worden ingeschreven.

41. Artikel 7, lid 2, van verordening nr. 40/94 preciseert dat het eerste lid van dit artikel ook van toepassing is indien de weigeringsgronden slechts in een deel van de Gemeenschap bestaan. Deze bepaling, die terecht is aangehaald in punt 24 van het bestreden arrest, betekent dat wanneer een woordcombinatie een zuiver beschrijvend karakter heeft in een van de talen die in de intracommunautaire handel worden gebezigd, dit volstaat om haar als ongeschikt voor een inschrijving als gemeenschapsmerk aan te merken.'

Vervolgens wordt deze uitleg toegepast op het betrokken merk:

'42. Teneinde te beoordelen of een woordcombinatie als Baby-dry onderscheidend vermogen kan hebben, dient men zich dus te verplaatsen in de positie van de Engelstalige consument. Vanuit dit perspectief hangt de beoordeling in het geval van luiers voor baby's af van het antwoord op de vraag, of de betrokken woordcombinatie kan worden opgevat als een normale wijze om dit product in de omgangstaal aan te duiden of de essentiële eigenschappen ervan weer te geven.

43. Weliswaar roept de in geding zijnde woordcombinatie onbetwistbaar de functie op die de waar geacht wordt te vervullen, doch dit betekent nog niet dat zij daarmee ook voldoet aan de voorwaarden genoemd in de punten 39 tot en met 42 van dit arrest. Immers, ook al kan elk van de twee woorden waaruit het geheel is samengesteld, deel uitmaken van de uitdrukkingen die in de omgangstaal ter aanduiding van de functie van luiers voor baby's worden gebruikt, dit neemt niet weg dat de nevenschikking ervan, die qua structuur ongebruikelijk is, geen uitdrukking vormt die in de Engelse taal bekendstaat als een aanduiding van dergelijke producten of een weergave van de essentiële eigenschappen daarvan.

44. Woorden als Baby-dry kunnen, samengenomen, derhalve niet worden geacht een beschrijvend karakter te hebben; zij vloeien veeleer voort uit een taalkundige vondst die het aldus gevormde merk in staat stelt een onderscheidende rol te spelen [...].'

Zowel het bestreden arrest als de bestreden beslissing van de KvB worden derhalve vernietigd 'voor zover daarbij de aanvraag tot inschrijving van het merk Baby-dry is afgewezen op grond van artikel 7 lid 1 sub c, [GMVo]'.

Commentaar

Op de overwegingen van het Hof met betrekking tot de ontvankelijkheid valt niets aan te merken. Ook al is de bestreden beslissing van de KvB nietig verklaard, toch vloeit uit de motiveringen van het bestreden arrest voort dat het Bureau bij het nemen van een nieuwe beslissing als vaststaand kan aannemen dat het merk niet van huis uit onderscheidend is, waardoor P&G belang heeft bij de door haar gevraagde hogere voorziening.

Dit commentaar spitst zich eerder toe op de uitleg van het begrip 'uitsluitend beschrijvend' in de zin van artikel 7 lid 1 onder c GMVo en op de manier waarop het Hof op grond van deze uitleg recht doet ten gronde.

Uitleg van het verbod op beschrijvende merken

Chiemsee

De vraag naar de reikwijdte van het verbod op uitsluitend beschrijvende merken was al aan de orde geweest in de prejudiciële zaak Chiemsee. Het ging daarbij weliswaar om de uitleg van de merken-

Dit artikel uit Nederlands tijdschrift voor Europees recht is gepubliceerd door Boom juridisch en is bestemd voor anonieme bezoeker

richtlijn ('MRI'), maar de inhoud van de betrokken bepalingen uit GMVo en MRI is gelijkluidend, en de logica wil dat zij op dezelfde manier worden uitgelegd. Tegen de achtergrond van het van vóór de MRI daterende Duitse merkenrecht vroeg het Landgericht München in die zaak onder meer onder welke voorwaarden een merk, dat uitsluitend uit een geografische benaming bestaat, moet worden geweigerd, en of daarvoor een ernstige, concrete behoefte aan vrijhouding noodzakelijk is. In het in die zaak gewezen arrest[4] gaf het Hof als volgt weer wat het doel is van het verbod op uitsluitend beschrijvende merken (r.o. 25):

'Daarmee streeft artikel 3, lid 1, sub c, van de richtlijn een doel van algemeen belang na, volgens hetwelk tekens of benamingen die de categorie n van waren of diensten beschrijven waarvoor de inschrijving wordt aangevraagd, door eenieder ongestoord moeten kunnen worden gebruikt, ook als collectieve merken of in samengestelde of grafische merken. Deze bepaling belet derhalve, dat die tekens of benamingen op grond van hun inschrijving als merk aan een enkele onderneming worden voorbehouden.'

Op grond van het in artikel 3 lid 1 onder c merkenrichtlijn (evenals in artikel 7 lid 1 onder c GMVo) opgenomen begrip van 'tekens die kunnen dienen tot aanduiding' oordeelde het Hof vervolgens dat voor het toepassen van deze weigeringsgrond geen concrete of actuele dreiging is vereist, maar dat het voldoende is dat, in het geval van een geografische aanduiding, deze

'een plaats aanduidt die in de opvatting van de betrokken kringen thans met de betrokken categorie van waren in verband wordt gebracht, dan wel redelijkerwijs een dergelijk verband in de toekomst te verwachten is' (r.o. 31).

Het besproken arrest breekt radicaal met deze uitleg. Ten eerste wordt in Baby-Dry, in tegenstelling tot in Chiemsee, afstand genomen van de gedachte dat het verbod op beschrijvende merken strekt tot het waarborgen van de mogelijkheid, voor concurrenten, om aanduidingen vrij te blijven gebruiken, maar wordt de aandacht nu uitsluitend gevestigd op het feit dat de weigeringsgronden van artikel 7 lid 1 onder b, c en d GMVo (artikel 3 lid 1 onder b, c, en d MrI) subspecies zijn van het in artikel 4 GMVo (artikel 2 MrI) opgenomen vereiste dat merken moeten dienen ter onderscheiding van de waren of diensten van een onderneming. Ten tweede wordt voor de vrij strenge norm van Chiemsee een zeer liberale norm gesteld: elk merkbaar verschil tussen de formulering van de woordcombinatie waarvoor inschrijving wordt aangevraagd, en de terminologie die in het normale taalgebruik van de betrokken categorie consumenten wordt gebezigd om de waar of de dienst of de essentiële eigenschappen daarvan aan te duiden, is geschikt om deze woordcombinatie aan de betrokken weigeringsgrond te laten ontsnappen.

Bespreking

De beschreven normen van Chiemsee enerzijds en het besproken arrest anderzijds vormen de tegenovergestelde extremen van wat denkbaar is bij het formuleren van een verbod op beschrijvende merken. Tijdens een in Alicante gehouden symposium van Europese merkenrechters is het besproken arrest over het algemeen niet goed ontvangen. In zijn recente conclusie in de zaak Postkantoor, waar het eveneens ging om de beschermenswaardigheid van een samengesteld woordmerk, vraagt ook A-G Ruiz-Jarabo Colomer zich af hoe de twee hier genoemde arresten zich tot elkaar verhouden.[5] Het is mogelijk dat het Hof in Chiemsee een strengere norm heeft gehanteerd omdat het daar ging om een geografische aanduiding. Zo daar al redenen voor zouden zijn, zou het Hof een en ander echter uitdrukkelijk moeten bespreken.

Ik ben het met A-G Ruiz-Jarabo Colomer eens dat, hoewel het verbod op bescherming van beschrijvende merken inderdaad kan worden beschouwd als een subspecies van het vereiste van onderscheidend vermogen, men bij het hanteren van dat verbod niet geheel voorbij kan gaan aan de behoeftes van derden om aanduidingen te kunnen blijven gebruiken.

Met betrekking tot de uitkomst in Baby-Dry vindt A-G Ruiz-Jarabo Colomer dat het criterium van 'elk merkbaar verschil' te vrijgevig is:

'Deze minimale test lijkt mij, indien zij niet wordt gematigd door de toepassing van de regel van de noodzaak tot vrijhouding, waaraan het arrest is voorbijgegaan, onvoldoende om te verzekeren dat de merken niet wezenlijk beschrijvend zullen zijn' (punt 69).

Hij merkt daar mistroostig bij op dat het om een zeer recente en in plenaire samenstelling gewezen uitspraak gaat, en dat het voor hem dus niet zinvol is om voor te stellen dat het Hof omgaat.

BMW

Onder de BMW (oud) werd het vraagstuk van de beschrijvende merken ingekaderd door de arresten van het BenGH in de zaken Kinder en Juicy Fruit. In Kinder, waar het om een woordmerk ging, verklaarde het BenGH dat:

'[de wet er toe strekt] te bepalen dat, indien het teken niet "uitsluitend" beschrijvend is, doch alleen maar verwijzend is, het merk als rechtmatig kan worden beschouwd,'

waarbij:

'een aan de gangbare taal ontleend woord, dat verwijst naar de groep consumenten waarvoor de waar in het bijzonder is bestemd, slechts als "uitsluitend" beschrijvend kan worden beschouwd indien dat woord, gelet op alle omstandigheden van het geval, slechts kan worden aangemerkt als de aanduiding van de bestemming van de waar, in dier voege dat derden zouden worden verhinderd gelijke bestemming van dezelfde of soortgelijke waar op de in de gangbare taal gebruikelijke wijze aan te duiden.'[6]

In het Juicy Fruit-arrest werd voorts, eveneens bij een woordmerk, van belang geacht:

'of dat woord de enige term is om de desbetreffende hoedanigheid aan te duiden dan wel of daarvoor synoniemen bestaan welke redelijkerwijs ook voor gebruik in aanmerking komen; of dat woord een commercieel wezenlijke dan wel een bijkomstige hoedanigheid van de waar aanduidt; wat de aard van de waar is en de samenstelling van het publiek waarvoor de waar is bestemd; welke de bekendheid van het merk'.[7]

De bepaling waarop deze rechtspraak betrekking heeft (artikel 1 BMW) is bij de omzetting van de MRI ongewijzigd gebleven. Wegens de hierboven beschreven spanning tussen Chiemsee en het

4 HvJ EG 4 mei 1999, Windsurfing Chiemsee, gevoegde zaken C-108/97 en C-109/97, Jur. 1999, p. I-2779, NJ 2000, 269, m.nt. Verkade; IER 2000, p. 248, m.nt. Vroom-Cramer. Bespreking van schrijver dezes in NTER 1999, p. 187.

5 Conclusie van 31 januari 2002 in de zaak C-363/99, KPN/BMB (Postkantoor), punten 58 e.v.

6 BenGH 19 januari 1981, zaak A 80/3, NJ 1981, 294 m.nt. Wichers Hoeth; BIE 1981, p. 145 m.nt. Van der Zanden; BMMB 1981, p. 274 m.nt. Steinhauser; Ing. Cons. 1981, p. 108, Ferrero/Ritter (Kinder).

7 BenGH 5 oktober 1982, zaak A 81/4, NJ 1984, 71 m.nt. Wichers Hoeth; BIE 1983, p. 63, Wrigley/Benzon (Juicy Fruit).

Dit artikel uit Nederlands tijdschrift voor Europees recht is gepubliceerd door Boom juridisch en is bestemd voor anonieme bezoeker

besproken arrest valt echter niet op te maken of het in Juicy-Fruit aanwezige element van de behoefte tot vrijstelling nog kan worden gehandhaafd. Vooralsnog zal men moeten uitgaan van de in het besproken arrest ten algemene, dat wil zeggen niet specifiek voor plaatsnamen uitgezette lijn. Daarin wordt het verbod op beschrijvende merken uitsluitend opgehangen aan het vereiste van onderscheidend vermogen, waardoor de belangen van andere marktdeelnemers in het geheel niet meespelen. Er wordt in de literatuur veelal betoogd dat deze belangen elders worden gewaarborgd, te weten in artikel 12 onder b GMVo (artikel 6 lid 1 onder b MRI), dat erin voorziet dat een merkrecht de betrokken houder niet in staat stelt een derde te verbieden in het economisch verkeer gebruik te maken van aanduidingen van de kenmerken van de betrokken waren of diensten. Er is echter een belangrijk verschil, met name voor de informele verhoudingen op de markt, tussen het gebruiken van een teken waar geen rechten op rusten en het willen inroepen van een beperking op een bestaand merkrecht. Al met al lijkt de huidige benadering van het Hof wat al te radicaal.

Toepassing van de nieuwe norm op het betrokken merk

Het EG-Statuut van het Hof bepaalt in artikel 54 dat het Hof in het kader van de hogere voorzieningen zaken kan afdoen zonder ze terug te verwijzen naar het Gerecht, wanneer deze zaken 'in staat van wijzen' zijn. Wanneer het Hof deze bepaling toepast, wijdt het daar meestal een rechtsoverweging aan, die erop neerkomt dat de stand van het dossier het in staat stelt om zelf recht te doen. Dat het Hof hier daarentegen zonder merkbare overgang de feitelijke beoordeling van het geschil ter hand neemt is mijns inziens niet van materieel belang.

In voornoemde conclusie klaagt A-G Ruiz-Jarabo Colomer over het feit dat het Hof overgaat tot een beoordeling van feitelijke aard, terwijl het daartoe als cassatiegerecht niet is toegerust (punt 68). Ook komt het hem merkwaardig voor dat het Hof zich verplaatst in de beleving van de gemiddelde Engelstalige consument van luiers, terwijl slechts een lid van het plenum Engelstalig was, en de meeste leden van het Hof de 'gelukkige leeftijd' waarin men zich voort pleegt te planten inmiddels lijken te zijn gepasseerd (voetnoot 46!). Een en ander lijkt mij onjuist.

Enerzijds is het Hof geen zuiver cassatiegerecht zoals wij dat in sommige interne rechtsordes kennen, dat wil zeggen in de zin dat het zich inlaat met feitelijke overwegingen en de zaken altijd terugverwijst naar een feitelijke instantie. Het Hof is immers een hybride gerecht dat bijvoorbeeld in door lidstaten aanhangig gemaakte beroepen in eerste en laatste instantie over feitelijke omstandigheden beslist. Ook indien de A-G meer in het bijzonder betrekking neemt op de de rol van het Hof wanneer het kennisneemt van hogere voorzieningen tegen arresten van het Gerecht gaat zijn opmerking niet op. Uiteraard bepaalt artikel 51 van voornoemd Statuut van het Hof dat in hogere voorziening aangevoerde vernietigingsgronden beperkt moeten blijven tot rechtsvragen, maar het reeds aangehaalde artikel 54 van hetzelfde Statuut geeft het Hof juist de bevoegdheid om, als de voorziening gegrond is, de zaak ten gronde op te nemen en zelf recht te doen.

Anderzijds kan niet worden gezegd dat het betrokken woordmerk van dien aard is dat het iemand met zelfs een beperkte kennis van de Engelse taal voor onoplosbare semantische problemen zou stellen. Ook is het niet zo dat een merkenrechter zèlf tot de specifiek betrokken groep consumenten zou moeten behoren om zichzelf in staat te achten de beschermwaardigheid van een merk te beoordelen. Wat te denken van merken voor speelgoed of snoep: moeten wij daarvoor minderjarige rechters benoemen? Het gaat er veeleer om dat de rechter zich in de belevingswereld van die doelgroep verplaatst en niet zichzelf als uitgangspunt neemt. Dat is een objectivering die iedere rechter dagelijks toepast.

Als eenmaal de hierboven beschreven brede norm wordt gebruikt voor de beoordeling van de vraag of een merk uitsluitend beschrijvend is, lijkt de aanvaarding van het teken 'Baby-Dry' overigens niet vreemd.

Praktische gevolgen

Zowel in de Benelux als in het kader van het Gemeenschapsmerk werd tot nu toe het verbod op beschrijvende merken strenger gehanteerd dan nu wordt voorgeschreven. In de Benelux zijn bijvoorbeeld de weigeringen, door het Benelux Merkenbureau, van de merken Bioclaire[8] (voor een middel om zwembaden te reinigen), Biomild[9] (voor een bepaald type drinkyoghurt), De Geboortewinkel[10] en Businesschip[11] gehandhaafd, terwijl het GvEA na zijn Baby Dry-arrest bijvoorbeeld ook de weigeringen van de merken Companyline[12], Trustedlink[13] en Investorworld[14] in stand heeft gehouden. Het besproken arrest dwingt zowel de nationale bureaus als het Gemeenschapsmerkenbureau om hun beleid op dit gebied aan te passen.

Slot

Voor een eindoordeel omtrent de relevantie van de 'noodzaak tot vrijhouding' in het geharmoniseerde merkenrecht zullen wij vermoedelijk moeten wachten op het arrest van het Hof in voornoemde zaak Postkantoor, waarin het uitdrukkelijk is uitgenodigd hierover helderheid te verschaffen.

8 Hof Den Haag 3 juli 1997, IER 1997, p. 195 m.nt. Gielen; BIE 1997, p. 389 en BMMB 1997, p. 17 m.nt. Considine, Hoorneman, Keesom, Troussel en De Visser, Bio-claire/BMB.

9 Hof Den Haag 11 september 1997, IER 1997, p. 229 m.nt. Gielen, Campina Melkunie/BMB, cassatieberoep ingesteld, met prejudiciële verwijzing bij tussenarrest HR 19 juni 1998, NJ 1999, 68 m.nt. Verkade; BIE 1998, p. 341; IER 1998, p. 158 m.nt. Gielen (conclusie A-G Langemeijer), bij het HvJ EG ingeschreven onder nummer C-256/00, conclusie A-G Ruiz-Jarabo Colomer van 31 januari 2002.

10 Hof Den Haag 8 januari 1998, n.n.g., Lifetree/BMB.

11 Hof Den Haag 7 januari 1999, BIE 1999, p. 101, Chiptec/BMB.

12 GvEA EG 12 januari 2000, zaak T-19/99, DKV/BHIM, Jur. 2000, p. II-1, bespreking Speyart in NTER 2000, p. 105.

13 GvEA EG 26 oktober 2000 in de zaak T-345/99, Harbinger/BHIM, Jur. 2000, p. II-3525.

14 GvEA EG 26 oktober 2000 in de zaak T-360/99, Community Concepts/BHIM, Jur. 2000, p. II-3545.